

piece of yellow journalism that the world has ever known." (2) De krant verdedigde zich nogal hypocriet. De redactie had niets anders gedaan dan dat te laten zien wat duizenden gewild hadden: de executie van Ruth Snyder. Het gevolg was dat de Amerikaanse autoriteiten strengere voorwaarden opstelden voor de gedragingen van getuigen bij executies. De foto van Ruth Snyder op de elektrische stoel is dan ook niet alleen de eerste maar tevens de laatste

foto geweest van een executie in Amerika. (3)

*****ERIC BORSJE

Noten

1. Wenzel Brown, They died in the chair. New York 1958. p. 43;
2. idem, p. 45.
3. Foto overgenomen uit: J. Borge en N. Viasnoff, L'Aristocratie du reportage photographique. 1974. p. 35.

Ellen de Vries / Vrouwen en lokale omroep VIERHONDERVIJFTIG VROUWEN OVER DE DREMPEL

"Hup daar gaan we weer. Wéér allemaal mannen," beseft Gon Slikkeveer toen ze twee jaar terug een symposium over lokale omroep bezocht. Ze besloot daar iets aan te doen. Inmiddels is ze coördinatrice geworden van een zogeheten "scholingsproject" dat binnen drie jaar zo'n vierhonderdvijftig vrouwen moet genezen van hun drempelvrees voor medewerking aan een lokale omroep. Eerst de radio. Op den duur volgt misschien de televisie. Het project start begin volgend jaar.

Ellen de Vries zocht haar op in Havelte.

Lokale omroep is een 'vrouwen-medium' bij uitstek. Veel vrouwen die overdag aan huis gekluisterd zijn vanwege de kinderen, luisteren naar de plaatselijke zender. Aan de zenderkant zijn vrouwen, evenals bij de landelijke omroep niet zo ruim vertegenwoordigd. Dat betekent: een mannelijk stempel op de programmering. Onderwerpen die voor vrouwen

van belang zijn komen niet aan de orde, of slechts in de vorm van een vrouwenprogramma eens in de week. Dit is de mening van Gon Slikkerveer. Om eenzijdige programmering te voorkomen, moeten vrouwen volgens haar zelf zitting nemen in programmeraden en zelf programma's maken. Drempelvrees weerhoudt echter veel vrouwen. Om deze moei-

lijkheden uit de weg te ruimen, start begin volgend jaar een 'scholingsproject'. Het project heeft tot doel vrouwen 'die technische en organisatorische vaardigheden te leren die nodig zijn voor het verzorgen van, in eerste instantie lokale radio en eventueel later lokale televisie. Het project wordt gesubsidieerd door de Emancipatieraad. Gon Slikkerveer (51) uit Havelte is de coördinatrice van het project en pleitbezorgster voor meer vrouwen op de lokale omroep.

Gon Slikkerveers eigen ervaringen met lokale omroep, of liever piraterij zijn van jaren terug: "Vlak voordat de gemeenteverkiezingen van 1981 in Havelte er aan zaten te komen, speelde door mijn hoofd: als we nu allemaal eens goed zouden stemmen, dan bestaat de kans dat we het militair oefenterrein (waarvoor een stuk natuurgood geofferd zou worden) tegen kunnen gaan. Ik had het wel van de daken willen schreeuwen: ga naar de stembus en stem op de juiste persoon. Van het dak schreeuwen, dacht ik, dat kan. Dat doe je gewoon met een zender. Binnen tien dagen had ik een zender in huis en een prima radioprogramma in elkaar geflanst. Onder meer Ria Beckers, Bram Stenderink, Mansholt en natuurlijk de pers werden voor het live-

gedeelte van de uitzending uitgenodigd. Helaas viel de politie aan het eind van de uitzending binnen; ik was net Sicco Mansholt aan het gedag zeggen: "Handen omhoog en bij de bar staan". De opsporing van 'de rode parel' bracht de volgende felgraafachtige kop in de krant: "In donker Havelte zijn kopstukken van de PvdA opgepakt. Mansholt tot diep in de nacht in de cel!" Was het ook min of meer opzet dat jullie gepakt zouden worden? "Nou, eigenlijk wel en uiteindelijk heeft het voorval de wetgeving op het gebied van de lokale omroep zeker bespoedigd. Het heeft een jaar vergaderen gescheeld en een jaar vergaderen is duur. Het was óók de bedoeling te laten zien aan mensen: kijk, zo kun je ook piraat spelen, met goede ideeën." Slikkerveer heeft bij het uitvoeren en op poten zetten van het programma, vanwege het politieke karakter veel steun van buitenaf gekregen.

Een van de belangrijkste functies van de lokale omroep vindt zij - naast de informatieve - die van de controle: wat onzichtbaar blijft in een gemeente boven tafel brengen en raadsleden ter verantwoording roepen. Lokale omroep kan bewoners inzicht geven in het gemeentebeleid en hen op die manier in staat stellen invloed op

het beleid uit te oefenen. Vooral voor vrouwen is dat belangrijk, omdat de gemeenteraad (die meestal voor het overgrote deel uit mannen bestaat) nogal eens beslissingen neemt, bijvoorbeeld over kinderopvang of over openingstijden van de bibliotheek, die niet in hun belang zijn. Misschien stimuleert lokale omroep vrouwen ook zich actief met het politieke en sociale leven bezig te houden.

De aanleiding voor Slikkerveer om zich in te zetten voor vrouwen en lokale omroep was een symposium van de OLON (Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland) in 1982 in Nijmegen:

"Daar zag ik toen vrijwel alleen maar mannen in de zaal zitten. Ik dacht: kijk, dit is nu een nieuw medium en hup, daar gaan we weer met zijn allen, wéér allemaal mannen! Toen besloot ik daar wat aan te gaan doen".

Ze richtte eerst samen met andere vrouwen de werkgroep "Vrouwen en lokale omroep" in Drente op, organiseerde doe-avonden en -weekenden, waar vrouwen de kneepjes van het radiopak konden leren. Op 6 oktober organiseerde de inmiddels landelijk geworden werkgroep een studiedag in Hilversum. Daar kwamen 100 vrouwen bijeen om ervaringen uit te wisselen.

Verschillende onderwerpen kwamen ter sprake: het opzetten van een lokale omroep in je eigen omgeving, de mogelijkheden van lokale omroep, de rol van vrouwen binnen de lokale omroep en het genoemde scholingsproject.

Je vindt dat meer vrouwen programma's moeten maken?

"Ja, programma's maken, maar dat niet alleen. Vrouwen moeten zich ook met het beleid bemoeien, zorgen dat ze in de programmaraad van een lokale omroep terecht komen, zodat ze mede de inhoud van het programma bepalen".

De drempel is voor vrouwen nog steeds hoog?

"Jazeker en dat komt mede door de beeldvorming. Als je bijvoorbeeld naar de t.v. kijkt - en je kan 'm niet aanzetten of er is weer een forum voor - dan wordt zo'n forum altijd gevormd door mannen. Deze stralen een zelfverzekerdheid uit, zelfs al slaan ze de grootste onzin uit. Wat minder zelfverzekerde vrouwen worden hierdoor afgeschrikt. Een andere faktor die een rol speelt, is angst voor techniek en apparatuur. De enige manier om de drempel voor deelname te verlagen, is domweg te laten zien dat radiomaken heel simpel is". Dat gebeurt dus in het scholingsproject.

"Het eerste deel van het drie jaar durende project heeft tot doel 10 regiobegeleidsters op te leiden (hiervoor heeft WVC net een ton subsidie beschikbaar gesteld). Deze begeleidsters keren na hun opleiding naar de eigen regio terug om op hun beurt ieder 15 vrouwen warm te krijgen voor het geven van cursussen midden volgend jaar (de Emancipatieraad heeft voor het uitvoeren van dit project onderdeel twee derde van het gevraagde miljoen toegezegd). Deze 15 vrouwen moeten ook weer een kader vormen en zorgen dat ze in hun werkveld (bijvoorbeeld in Emmen of in Meppel) vrouwen stimuleren om aan lokale omroep mee te doen. Je krijgt dan een soort olievlekwerking". Uit een enquête, gehouden op de landelijke dag, blijkt dat het enthousiasme voor deze cursus groot is. "Elk jaar worden dus 150 mensen opgeleid, dat betekent in drie jaar een kader van 450 vrouwen. We verwachten dat het kader dan goed genoeg is onderbouwd. De regiobegeleidsters en de voormalige cursisten blijven voor de duur van het project bijeen komen".

Alle activiteiten zullen landelijk ondersteund worden door een coördinatrice en een administratrice. Nu WVC geld beschikbaar heeft gesteld, betekent dat voor Gon Slikkerveer een betaalde baan (28 uur per week) als coördinatrice. Haar

kantoor vestigt ze in Havelte. Ze zal worden geadviseerd en bijgestaan door de landelijke werkgroep Vrouwen en lokale omroep. Bovendien verleent de OLON zonodig steun, al blijft de werkgroep onafhankelijk van de OLON functioneren.

Het cursusmateriaal moet nog verzameld en in de loop van de cursus bijgeschaafd worden. De cursus zal behalve aan programmatische en technische vaardigheden vooral ook aandacht besteden aan bestuurlijke vaardigheden. Uiteindelijk is het de bedoeling dat een cursusboek samengesteld wordt. Gon Slikkerveer: "Het scholingsproject is eigenlijk pas geslaagd als je alle delen van de (vrouwelijke) bevolking bereikt hebt en niet alleen de academisch geschoolde vrouwen".

Het project is duidelijk geen 'neutrale' maar een op emancipatie gerichte scholing. Je kiest niet voor een aparte vrouwenomroep, zoals de Nijmeegse en Amsterdamse vrouwenradio?

"Nee, het is niet erg als vrouwen programma's maken over kinderopvoeding of 'specifieke' vrouwenzaken, al is het wel weer heel rolbevestigend, maar dan óók meedoen aan nieuws, actualiteiten en verslaggeving. meedoen.

Als er onderwerpen zijn, die de emancipatie bevorderen, vind ik dat die geïntegreerd moeten zijn in het geheel van de programma's, anders zit je nog voor eigen parochie te preken. Een specifiek vrouwenprogramma is voor veel mannen in medialand een mooi excuus om geen aandacht aan dit soort onderwerpen te besteden. "Doe dat nou maar in je eigen programma" zeggen ze dan, "niet in onze actualiteitenrubriek". En dus moet dan alles in dat ene vrouwenprogramma per week gestopt worden en komt het geïsoleerd te staan van de rest".

Als verenigingsraadslid van de VARA, probeert Gon Slikkerveer al jaren deze omroep vrouwvriendelijker te maken. Helpt het als vrouwen zich hiermee bemoeien? "Jazeker, ik denk dat dat helpt. Als jij of ik daar (in de vereniging) zouden zitten en er dreigt iets 'onvriendelijks' te gebeuren, dan spring je van te voren in. Gister ben ik bijvoorbeeld met het hele team van "Zeg 'ns A" om de tafel gaan zitten. Als je wilt dat er geen vrouwonvriendelijke dingen gebeuren, dan moet je via een beleidsfunctie invloed zien uit te oefenen".

Als recent voorbeeld m.b.t. de beeldvorming noemt ze Hans Zoet, die zich in het zondagmorgenprogramma afvraagt,

of in de nieuwe VARA-serie "En het leven gaat verder" ook zulke mooie en gemene vrouwen als in Dallas voorkomen. "Mooie en gemene vrouwen, dát is beeldvorming!"

Om van de reclame nog maar niet te spreken. "Nee, als je daarover begint, hoef ik eigenlijk niets meer te vertellen. Een mogelijkheid om te proberen daar verandering in te brengen, is je klachten indienen bij de meld- en regelkamer van de STER-raad".

Van de landelijke reclame naar de lokale reclame. Die is nu nog verboden, maar de OLON verwacht dat daar binnenkort verandering in zal komen. Vraag is of de lokale omroep, waar bij voorkeur de lokale middenstand op zal adverteren, niet evenals de landelijke pendant, heel rolbevestigend en sexistisch zal zijn. Slikkerveer: "Ik denk dat je in de programmaraad van de 'lokale omroep ook vrouwen moet zetten die beoordelen: die reclame wel, die niet. Paal en perk stellen".

*****ELLEN DE VRIES

Informatie: mevr. G. Slikkeveer, Iipakker 6, Havelte (Drente).

**Marc van Wingerden /
Josée Ruyter, Journalistieke
training voor niet-commerciële
pers in Latijns-Amerika.
Verhandeling no. 36 van het
Centrum voor studie van het
onderwijs in ontwikkelings-
landen (CESO). Den Haag,
oktober 1984, 46 blz., f5,50**

Als studente Massacommunicatie bezocht Josée Ruyter voor haar stage enkele keren Latijns-Amerika. Zij evalueerde de cursus Journalistiek die het trainingscentrum van de Wereldomroep (RNIC) gaf aan Latijns-Amerikaanse journalisten en kwam tot een aantal opmerkelijke conclusies. Haar ervaringen vormden de basis van haar scriptie die het CESO onlangs in verkorte vorm publiceerde onder de titel 'Journalistieke training voor niet-commerciële pers in Latijns-Amerika.'

Een Nederlandse werkgroep, met leden uit de dagbladwereld en de communicatiewetenschap, nam het initiatief tot een reeks cursussen die uiteindelijk door het RNIC gegeven zouden worden. De gedachte van de initiatiefnemers was dat door journalisten goed op te leiden, de nieuwsvoorziening uit de Derde Wereld zou verbeteren en dan beter zou aansluiten bij de internationale berichtgeving. De journalistieke opleiding bestond uit een cursus in Nederland voor hoofd- en eindredacteurs en uit cursussen in Latijns-Amerika, Azië en Afrika voor minder ervaren journalisten. Josée Ruyter evalueerde de cursus die in 1982 in Ecuador werd gegeven.

In het CESO-rapport beschrijft zij hoe de cursus anders uitpakte dan oorspronkelijk de bedoeling was. Het RNIC had voor de journalistieke training mensen uitgenodigd die de pers gebruiken in hun strijd tegen armoede en uitbuiting. Commerciële kranten werden uitgesloten omdat het RNIC de mogelijkheden om deze te gebruiken voor de verdediging van de belangen van de armen, te beperkt achtte, aldus Josée Ruyter.

Helaas was de cursusinhoud wel afgestemd op de behoeften van de commerciële dagbladen. Er werden zaken besproken als de rol van persagentschappen, het interviewen van hooggeplaatste personen en de bestudering van het ontwikkelingsproces in macro-economisch per-